Pohled z parkánu na západní křídlo zámku
Velký sál
přední strana: Otisk městského pečetidla z 15. století

Muzeum • Horažďovice
Mírové náměstí 11, Horažďovice, e-mail: ic@muzeumhd.cz, tel.: +420 371 430 634

PLZEŇSKÝ KRAJ
www.turisturaj.cz
www.horazdovice.cz

10

11

V roce 1690 začala přestavba severního křídla zámku. To bylo výrazně protaženo tak, že do své hmoty pohltilo obrannou baštu městského opevnění z Kocovské přestavby i původní goticko-renesanční vstup z hradu na městské hradby.
V novém, téměř nevyzdobeném zámeckém křídle, byly umístěny úřadovny a archiv velkostatku. V jižním směru byla vybudována dvě paralelní křídla směrem k farské zdi, se kterou uzavřely prostor atria. Areál zámku se notně rozšířil i v jihovýchodní části, kde nová zástavba velkostatku pohltila několik měšťanských domů na náměstí a po dostavbě východního křídla vzniklo velké zámecké nádvoří. Zámek tak v podstatě získal dnešní půdorys.
Šternberkové rovněž nechali reprezentativní část zámku vymalovat freskami. Nejzajímavější je výzdoba Velkého sálu. Nástropní freska zpodobňuje bitvu pod Vyšehradem z roku 1420, ve které padli čtyři příslušníci šternberského rodu. Fresky ve fabionech zachycují veduty šesti jihočeských měst z období válek o rakouské dědictví a na stěnách se nacházejí výjevy z každodenního života vojska v poli. Jejich náměty a zpracování mají téměř reportážní charakter. Nástropní fresku má též zámecký pokoj v hranolové věži. Ta nese antický motiv z báje Aglauros vypravující o nešťastné lásce boha Merkura ke krásné Hersé.

12

13

V 18. století vystřídaly Horažďovice řadu majitelů. V roce 1834 je koupil Rudolf Kinský z Vchynic a Tetova, jehož rod zdejší panství vlastnil až do roku 1945, kdy mu byl majetek zabaven na základě Benešových dekretů. Zámek se stal majetkem města. V současné době zde sídlí Městské muzeum.

10 Veduta Horažďovic ve fabionu Velkého sálu
11 Detail fresky Aglauros
12 Erb Kinských nad průčelím úředního domu v areálu zámku
13 Rudolf Kinský, 1834

Dějiny zámku Horažďovice

Horažďovice • perla Otavy

Historie zámku je pevně spjata s dějinami celého města. V polovině 13. století transformovali Bavorové ze Strakonic jednu z osad prácheňské sídelní komory na město, které se svou velikostí a dispozicí mohlo směle rovnat těm královským. Šlechtické založení města není v našich podmínkách obvyklé a svědčí o velké moci a sebedůvěře rodu Bavorů. Mladé Horažďovice vystavěné na skalním ostrohu nad ohybem Otavy byly od sedmdesátých let 13. století chráněny hlubokými příkopy lámanými do skalního podloží a dvojitým pásem hradeb se dvěma branami a brankou. Severozápadní cíp města vyztužovala relativně malá pevnost, či městský hrad se čtvercovým půdorysem a okrouhlou kamennou věží – bergfridem.

1

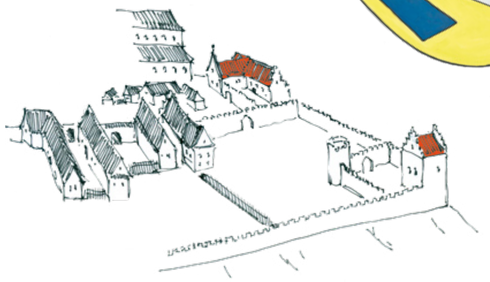

2

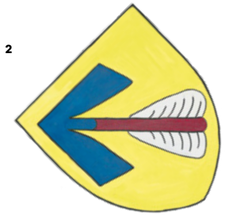

O obranyschopnosti Horažďovic svědčí incident z roku 1307, kdy český král Rudolf I. vytáhl proti odbojnému šlechtici Bavorovi III., který se v Horažďovicích opevnil. Královská armáda raději přistoupila k obléhání města, než aby se jej pokusila dobít zteč. Události nabraly spád 3. července. Bavor III. se rozhodl kapitulovat, aniž by věděl, že ve stejné chvíli český král Rudolf podlehl ve svém táboře dlouhodobým zdravotním komplikacím. Bavor III. přišel o purkrabský úřad hradu Zvíkova. Ostatní majetky rodu zůstaly. Horažďovice Bavorům patřily až do počátku 15. století. Za zmínku stojí, že v roce 1399 byly Horažďovice znovu obléhány královským vojskem, a to kvůli účasti posledních Bavorů v Panské jednotě, rebelující proti českému králi Václavovi IV. Při obléhání využilo královské vojsko prixide magna – obléhací dělo. Šlo o jednu z prvních velkých palných zbraní nasazenou na českém území.

3

Po Bavorech získali Horažďovice páni z Hradce. Ti drželi město i hrad v neklidné době husitských válek. Předpokládá se, že podoba hradu se po dvě stě let příliš nezměnila. Výraznou přestavbu zahájila až nová vrchnost v roce 1459, kdy Horažďovice zakoupili bratři Kocovští z Kocova. Ti postavili západní obytné křídlo hradu zakončené masivní hranolovou věží v severozápadním nároží hradu. Věž zapadala do nově přebudovaného opevnění města. Hlavní pás hradeb byl zesílen o hranolové bašty, předsunutá parkánová zeď získala střílny pro palné zbraně a kuše. Opevnění brzy prokázalo své kvality, když byl Racek Kocovský v Horažďovicích více jak rok obléhán spojeným královským a šlechtickým vojskem kvůli svým útokům na královská města a sousedy.

4

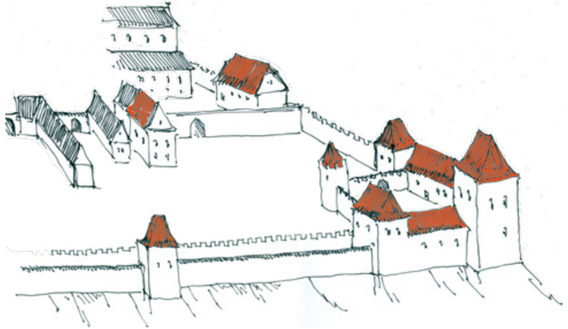

5

1 Rekonstrukce nejstarší podoby hradu, MgA. J. Šlechta
2 Erb Bavorů ze Strakonic
3 Obléhací dělo, přelom 14. a 15. století
4 Rekonstrukce hradu v době Kocovských, MgA. J. Šlechta
5 Erb Kocovských

Když byl odpor Racka z Kocova v roce 1483 ve vyhladovělém městě zlomen, byly mu Horažďovice zabaveny a v dražbě je zakoupil Půta Švihovský z Rýzmberka. Ten příliš stavebních úprav na horažďovickém panském sídle neprovedl, nicméně jeho potomek Václav z Rýzmberka, nejpozději v roce 1563 zahájil přestavbu gotického hradu na renesanční zámeček. Postupně ve třech etapách vzniklo vnitřní arkádové nádvoří s freskovou výzdobou zdí. Při přestavbě byla ubourána okrouhlá věž pod úroveň střechy a v západním křídle byl jako hlavní reprezentační prostor zámku vystavěn Velký sál.

6

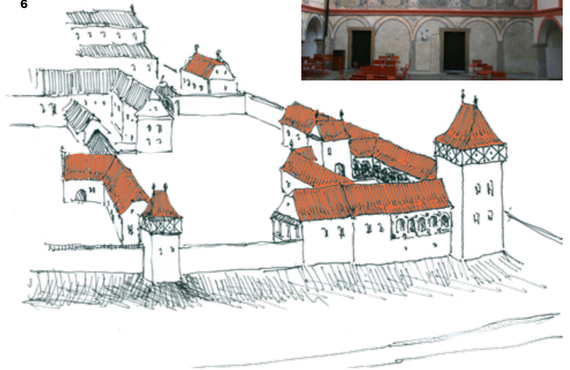

7

6 Vizualizace arkády a renesanční fáze, MgA. J. Šlechta
7 Erb Švihovských
8 Alianční erb Šternberků a Maltzanů
9 Zámecká kaple

8

Po porážce českých stavů v bitvě na Bílé hoře bylo panství Horažďovice rodu Švihovských zabaveno a v roce 1622 jej zakoupili katoličtí Šternberkové. Václav Vojtěch ze Šternberka se v roce 1680 rozhodl pro razantní barokní přestavbu sídla. To bylo během třicetileté války spolu s městem opakovaně drancováno císařskými i švédskými vojsky a poničeno několika požáry. Šternberské přestavby probíhaly ve dvou etapách. Areál zámku se během nich značně rozrostl, a to jak o části reprezentační, tak o části správní a hospodářské. Stavební úpravy začaly zazděním renesančních arkád a na přání Šternberkovy manželky Kláry Bernardiny z Maltzanu byla zřízena kaple Povýšení nejsvětějšího Kříže. Tento motiv obsahuje nástropní freska. Oltářní obraz rozdělený na triptych zachycuje umučení Krista.

9